NOVICE

gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvarí.

Izhajajo vsako **sredo** in **saboto**. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XIII. V Ljubljani v sredo 10. oktobra 1855. List 81.

Od setve gojzdnega drevja.

Od oprav pri setvi gojzdnega semena.

(Dalje.)

Brezo si utegneš, vse eno je in vselej ti se bo spasla, v jeseni ali pozimi ali pa na spomlad sejati. Clo nič rahla zemlja ne smé biti za-njo, zadosti pa je, da je načeta. Seme ne mara za parst poverh sebe, temuč smési naj se v kaki posodi enmalo s parstjo in poseje ob tihem deževnem vremenu, da se omočeno prec zemlje prime, in da ga, ker je lahko in perutasto, veter ne odnese. Konec zime, ko se sneg taja, se breza na-nj poseje, pa to le po ravninah, drugači bi ga snežnica tudi navzdoli sprala. Povsod med listnim drevjem v nizkih logovih zamoremo brezo sejati, pa gledati se mora, da je vse drugo drevje pred vsejano, in zadnjič, kadar je zemlja že enmalo vterjena ali potaptana, se seje breza. Ob kraji setvišč in po njegovih zasipih bo dobro brezo na gosto sejati, ker živina nje grenkega perja rada ne objeda; tako bo breze šapel na okoli gosto zaraščene namesto plotú ali žive graje služil. Po suhotinah, po peščenih in plitvih ledinah se zamore tudi zgol sama breza sejati, kjer se drugo drevje lahko ne zaredí; čuli smo, da ona v taki zemlji rada raste, in žlotne tla poboljša. Za čisto brezovo posetev je treba 4 polovnike semena na oral v povsod okopano zemljo, za poverstno posetev pa le dva ali pri širocih celinah poldrugi polovnik.

Jelša se po mokrotinah seje. Le na takih prostorih jo bomo zakojili, in zlasti po brežinah in jarkih, z natiči zasadili. Pa dobro bo vendar tudi med natiči po žlebovih in brežinah jelšovo seme gosto zasejati, da se hitreje gošča zaredí ter razpoke zemlje in zderanje ovéra. Med jelšo se utegnete tudi trepetlika (sivi topol) in iva sejati, ali pa tudi zgol sami po suhotni osipni zemlji, ki za jelšo ne veljá. Za vse to drevje ne smé zemlja clo nič okopana biti, če ni s travo ali žernjovcem zaraščena; po taki se rušinja s terdnimi grabljami razterga, da seme do gole zemlje pride. Jelša se seje na jesen ali pa pozimi, trepetlika in iva pa mesca rožnika. Ob ti dôbi namreč njih seme dozreja.

Seme takega drevja, ki bubice, hrušice ali jagodast sad rodí, se kakoršno je v močnatih ali mečnih bubkah zrelo, kmalo pod zemljo spravi, ali pa se sperejo koščice ali zernica iz bubik že vležanih in mehkih. Malo takega drevja nalašč zarejajo. Mokovnica in še hitreje rasteča smerdelika bi bila pa dobra pri nas v nizkih logovih, kakor tudi brokoj zlasti zavoljo hrodlja. Pošterka naj se tadaj njih kaka pest zernja med drugo drevje in s parstjo zagerne četert do pol pavca. Murva že toliko priporočena se bo hitreje in ložeje z natiči in koreninskimi izrastliki zaredila, kakor s posetvo. Kjer pa ni dosti murb, da bi se moglo zadosti natičev od nje dobiti, naj se jagode na vertu domá posejejo, ter mladike prirejene po prostorih za to pripravnih zasadé. Divja češnja se iz pelka ali koščice berzo zaredí, v nizkih logovih bo koristna. Kostanj pa naj se na robu teh logov poseje za prihranjenje. Nagnoja za hrodelj dobrega zernja naj se iz stročja izruši, ter pošterka med drevje že v jeseni posejano, in četert pavca zakrije.

Od jelovine mislimo le bor zarediti, in nekoliko macesna vmes, ker hoja za naše goličáve ni, in brez zavetja in sence v mladosti ne zraste, smreka pa le visoke gore rada ima. Bor se na spomlad mesca sušca ali malega travna seje, in klice, če je vreme dobro ne presuhotno, se čez štiri tedne prikažejo. Ne na rahlo okopano, temuč le načeto zemljo ima borovo seme rado. Če se tedaj ledina s travo ali žernjovcem zaraščena okoplje, kar tudi mora biti, naj se pustí zemlja precej ene dní vležati, ali pa živina čez gnana naj jo potlači; potem naj se enmalo sopet pograbi in bor va-njo poseje, ter z grabljami ali pa s kakim gostim težkim ternjevim šopom zapargà, da ga le pol pavca parst zakrije, več ne. Medverstne ledinice s travo in žernjovcom bodo dosti zdale, da se zemlja tako lahko ne osuší, da seme lahko in boljše oklije, in da rastike še mehke enmalo sence dobé. Na oral zemlje je treba za poverstno posetev 15 verčev čistega borovega semena, ali pa če dva do štiri verče macesna vzameš, le 10. Verh tega se še kaka dva verča brezovega semena po celem setvišču tje in ob kraji pošterka; pa breze se morajo, kadar so 4 ali 6 čevljev visoke zrastle, izsekati, ali saj dobro izrečiti, da borovini ne napotovajo.

Po dokončani posetvi semenine, in že pred ali saj potlej ograjenem setvišču naj se vse v miru pustí, in druzega ni več treba, kakor skerb pred zatorniki, to je, da tudi ljudjé, kterim se graja ali zasip nič ne vprè, iz porednosti ali nevošljivosti kako kvar in zator ne delajo. Gleda naj skerbno: ali župan ali pa za to postavljeni poljski varh, in vsaki za splošno korist skerben sosed, da čez setvišče ne vozijo, živine po njem ne gonijo, in da se ne trava ne žernjovec ali praprot ne kosí, ne žanje, in tudi z roko ne puče, z eno besedo, da se nič ne godí, kar bi utegnilo klicam in mladju škodovati. Kasneje, če trava močno raste, da bi jela mladju zabavljati, se jo utegne kaj požeti, ali izpukati, pa vse z veliko skerbnostjo, da se kaka klica ali rastika s travo vred ne izterga.

(Dalje sledí.)

Dobrovoljni poduki.

Nesnažnost poglaviten vzrok bolezin.

II.

Nesnažnost po mestih.

Kakor je nesnage obilo po kmetih, tako se je ne manjka v mestih. Res je sicer, da gnojnica se ne steka po mestnih ulicah, pa ni dosti boljše, če v nekterih mestih teče v vodo, v kteri se perilo pere in s ktero se kuha.

Pa še druzih okoljšin več je, ktere so krive, da je v mestih veliko nesnage.

Pervič so stare hiše, večidel tesne in tako napravljene, da čisti zrak le malo more do njih. Naši

predniki niso imeli pravega zapopadka od zdravja, in malo so porajtali na to, da je zrak pervi življej in pervi pripomoček zdravja; če ima človek le jesti in piti — so mislili — je pa vsega dosti. Zato so delali nizke sôbe in majhne okna, da so pozimi bile stanovanja bolj tople — le toploto so hotli obderžavati v sobah, čiste sape pa spušati va-nje, zato jim ni bilo mar. Delali so večidel le majhne hišice, da je imela družina njih dovelj prostora v njih. Bilo je takrat še malo ljudí po mestih; vsak je tedaj le bolj sam za sebe skerbel; na gostače ni mislil, ker jih ni bilo veliko. Stranišč (sekretov) prav napraviti in na pravem mestu, ni bila nikomur skerb, in dostikrat je bila hiša že sozidana, na stranišče pa so celó pozabili, da so ga mogli pozneje pritakniti kamor koli.

In te od tal do verha napačno napravljene majhne hiše so sedaj, ker se število mestnih prebivavcov čedalje množí, natlačene z ljudmí, da je sila.

Da take stanovanja morajo nesnažne biti, je gotovo, in da so nezdrave, je pač žalostna resnica, ktero z debelimi čerkami piše kolera na vrata tacih hiš, iz kterih so nêsli naj več merličev na pokopališče. Nobena druga bolezen ni tako očitno tega spoznanja na dan spravila, kakor ta morivka, in če bi nas ne bila nič druzega ne učila, nas je učila to: kako potreba je gledati na snažnost in napravljati pohištva zračne in čedne.

Potreba je tedaj, da bode vprihodnje gosposka, kteri je izročeno čuvanje nad občnim zdravjem, ojstro pazila, da se odpravi nesnažnost po mestnih hišah kolikor je le moč, — prepričani pa smo tudi, da družine, kterim je mar za njih zdravje, bojo bolj izberale stanovanja in raje kak goldinar več činža plačevale, kakor da bi se podale stanovati v hiše, ki so bolj berlogom kakor človeškim stanovališčem podobne.

Vémo, da nam utegne kdo odgovoriti: „revež si ne more izbirati in je zadovoljen, da je le pod streho“. Tudi mi to dobro vémo in ne terjamo, da bi bile vse hiše veličanske poslopja, — al kar se dá napčnega popraviti, bo mogla vendar gosposka hišnim gospodarjem ukazati, da popravijo, ker tukaj ne velja izgovor: „za me je že dobro“, ampak skerb občnega zdravja veléva, da nikjer ne smé biti gnjezdo, iz kterega se kužne bolezni razžirjajo po nedolžnih sosedih.

Vrabec.

Iz „Žive“.

Vrabec se šteje med naj bolj navadne in hkrati naj bolj zvite ptiče. Kjerkoli stojí kočica, pri kteri se kerpica polja prostira, ondi je tudi vrabec. Večkrat se z lastovko pod eno streho udomí; ali ni različnejih sosedov od nju. Lastovka je kakor vitka olikana gospodična, vrabec pa prost, neotesan potepín. Na njem ni nič oglajenega in čistotnega, nič lahkega in mičnega, kakor na lastovki, ktero povsod ko milo gostinjo pozdravljajo in sprejemajo. Vrabec je prostak, proletarec z vso prederznostjo in zvijačnostjo svojega nizkega rodú. Povsod ga sovražijo in preganjajo, in že v sv. pismu stojí: „Ne kupi li se pet vrabcev za dva beliča?“ Gerda barva njegovega odela, tamni plajšč, rujavi klobuk in umazane berke, kakor tudi čokljata postava, bučni lét, hoja, glas in obraz — vse, kar je koli na njem, razodeva nizki rod njegov in plitve misli.

Al zaničevani Paria se maščuje za to tudi brez obzira s prav ciniško nesramnostjo nad ljudmí in živalmi. Nič mu ni svetega; tuje imetje, krasne umetnosti, nravo in šege: vse jemlje lahkoumno, vse graja in ogerduje; njega ne vežejo ne kervne vezí ne čutje prijatelsko. Pravi grabež je. Da bi ne bil tako prederzen in tako gerd, bi se vsaj s svojimi burkami morebiti temu in temu priljubil; pa vse, kar je dobrega na njem, zatemnuje groba podlost njegova.

Stavljenje gnjezda, pri druzih ptícah delo stanovitne ljubezni in umetnosti, njemu kar ne beli las. Zavistno obletuje čisti in terdni stanek lastovčin, kterega si je s pridnim gibanjem na naj ugodnejšem mestu postavila, od kodar se odpera razvid na dvorišče in cesto. S sirovim nasiljem ga napade, kedar se ga naj manj nadjajo, tako da prehvapljene vlastnice pobegnejo brez dolzega uperanja; vrabec pa se brani v osvojenem sedežu z derzovito zlobo, ako vlastovičja rodovina sopet sega po zgubljeni vlastini. Njegovo pravo je: „Kdor je jači, ta tlači“, — druzega ne pozná brezvestni neznabog. Zato jo pa vendar marsikrat tudi skupi; zakaj nagloma priletí množica lastovk, kedar ravno na jajcih sedí, ter ga živega zazidajo v gnjezdo, ktero si je z razbojniško silo osvojil.

Mnogokrat se posilno ugostí tudi v gnjezdo čaplje ali kavke, tako rekoč kot gostač pri bogatem gospodarji; toda ni vselej varno, s takimi gospodi sosedovati. Ako se pa vendar le mora dela lotiti, berž je gotov ž njim, ter pušča vse druge skerbí samici, ktera tukaj še ni oprošćena ali emancipirana, in s ktero prej ko s sužnjo kakor z družico ravná.

Če je ravno neték, ki nikoli sit ni, vendar mu celó nič skerbi ni za vsakdanji živež. Prelén, da bi si sam živež pridobival, žanje povsod, kjer ni sejal. Na žitnem polji, na kozolcih in v skednji je njegova miza vedno pogernjena, in dokler ima ratar le zernice še na polji ali na dvorišču, se tudi vrabec preživljuje. On in sternad — njegov stric — vedno sta zvesta nepovabljena gosta pri ratarji, kterih se mu ni moč iznebíti. Vrabec ozobava perve češnje na drevesu in zadnje popaberkva. Pri vsem tem je pa še žaba izbirčen, da nikdo tako. Nobenega grojzda ne bo popolnoma ozobal, več léta od grojzda k grojzdu in si naj lepše jagode izbera; na stročje naj raje hodi, dokler je še mehko, in na klasje, dokler je mlečno.

Pozimi pa mu te gostije preminejo, in tedaj upokojí svoj gladni želodec s čimur koli, prebira v smeteh in po gnojnišču vsake drobtine in luščine, obskakuje konjske obroke, loví pajke in druge žižce in posebno spomladi, dokler še žito ni šlo v klasje, in dokler svoje mlade pita, pobira gosence po drevji, s čimur vsaj nekoličkaj škodo povračuje, ktero sicer dela na polji. Viditi je, kako koristna ptica bi mogel biti, ko bi hotel dobro storiti in vsaj poleti s samimi žižči zadovoljen biti. Toda žitno zernje mu gré čez vse. Za ratarjem poskakuje na polji, priskakljuje k mlatiču na gumno, za hlapcem priletava v stajo, celó v čumnate priletava, vse pretakne in preverta in kjer koli kaj najde za svoj kljun, to vzame in odletí.

Da, prigodilo se je celó, da je golobičem golžun prekljuval, da bi mehkega zerna dobil iz njega. In tako ta pajdaš biva tat, razbojnik, umorivec, naklada greh na greh, in to je tek njegovega življenja. Ljudje imajo vrabca v obče za škodljivca in tatú; tudi pravijo, da je sila nagle jeze, in da ga toraj blezo večkrat mertud zadene. Res je, da pade včasi raz streho, od kerča zvit.

(Konec sledí.)

Jezikoslovne rečí.

Besedi „jezar“ in „tisuč“ — in še druge števila.

(Konec.)

Morebiti bo marsikteremu naših bravcov prijetno gledati kaj več tacega priličevanja indoeuropejskih jezikov; naj sledijo tedaj tukaj perve številke ali številne besede indoeuropejskih jezikov, sanskritskega, perzijanskega z armenskim, gerškega, latinskega z arbanaškim, litvanskega, staro- in novo-slovenskega, gotiškega in nemškega. Vsi jeziki so pisani za ložjega branja voljo bolj po slovenskem pravo-

pisu, in pristavljen je h koncu še hebrejski jezik semitiškega debla.

1. Eden je po skr. eka, perz. jek, arm. jez, gr. heis, lat. unus, lit. vienas, starosl. jedin, novosl. en, eden, got. äns, nem. eins, arb. nje, hebr. echad.

2. Dva je po skr. dva, perz. dû, gr. düo, lat. duo, slov. dva, lit. dvi, got. tvä, nem. zwei, arb. dî, hebr. šnajim.

3. Tri je po skr. tri, gr. treis, lat. tres, slov. tri, lit. tri, got. dri, nem. drei, arb. tri, perz. seh, arm. jer, hebr. šlošah.

4. Štiri je po skr. čatvar, perz. čehar, arm. čorch, gr. tettara, tessara, lat. kvatuor, starosl. četviri, novosl. štiri, lit. keturi, arb. kater, got. fidur, nem. vier (fir), hebr. arbaah.

5. Pet je skr. pančan, perz. pendž, gr. pente, starosl. pjat, novosl. pet, arb. pese, lat. kvinkve, arm. hink, got. funf, nem. fünf, hebr. chamišah.

6. Šest je po skr. šaš, perz. šeš, lit. šeši, slov. šest, lat. seks, got. in nem. sechs, gr. heks, arb. jašte, arm. vjez, hebr. šišah.

7. Sedem je po skr. saptan, lat. septem, lit. septini, slov. sedem, got. sibun, nem. sieben, gr. hepta, perz. heft, arm. jeuth, arb. štate, hebr. šibah.

8. Osem je po skr. ashtan, perz. hešt, lit. aštuni, slov. osem, gr. okto, lat. okto, got. achta, nem. acht, arm. vuth, arb. tete, hebr. šmonah.

9. Devet je skr. navan, lat. novem, gr. ennea, perz. neh, arm. inn, got. niun, nem. neun, arb. nente, lit. devini, starosl. devjat, novosl. devet, hebr. thišah.

10. Deset je po skr. dasan, arm. dasen, starosl. desjat, novosl. deset, lit. dešimt, gr. deka, lat. decem, perz. deh, arb. djete, got. techun, nem. zehn, hebr. asarah.

100. Sto je po skr. satam, perz. sad, slov. sto, lit. šimtas, lat. centum, got. chundrat, nem. hundert, gr. hekaton, arb. kint, arm. hhariur, hebr. meah.

Iz teh izgledov se lahko spregleduje, koliko da je slovanski jezik soroden z drugimi indo-europejskimi jeziki; pri vsakteri številki se nahaja njegova enakost ali saj obilna podobnost z drugimi sorodniki. Le številka devet se na videz loči od druzih; ako se pa izgovarja z noslanjem po poljski šegi, namreč dzievienć, devient, se kaže precej ravno tista rodovina z indo-europejskimi jeziki; zakaj v sanskritski besedi navan, ako se primerja z drugimi sorodnimi jeziki, je očitno le zadnji konec korenika, namreč van. Staroslovenska beseda tma za deset tisučev pa ne nahaja nikjer sorodnice, ker le gerški jezik ima lastno koreniko za to število, namreč mürioi; drugač pa beseda tma, po sanskritsko tamas, pomenja le pomanjkanje svetlobe; v litvanskem je tamsus toliko kakor temen.

V teh izgledih pa se dalje tudi kaže podoba staroilirskega jezika, namreč po izgledu sedanjega arbanaškega; v vsih besedah je nekako mečji memo indoeuropejskih jezikov, dasiravno je mnogo tistih besed v korenikah tem jezikom podobnih. Semitiški jeziki pa, kakor se kaže nad hebrejskim, se bolj ločijo od indoeuropejskih; le v treh številkah: 1, 6 in 7 se uni jeziki bližajo temu deblu, ktero obsega velik del južne Azije in skoraj vso Evropo. Hicinger.

Ozir po svetu.

Nikolajev.

Ko so Rusi v nesrečni vojski 8. dan preteklega mesca potopili svoje vojne ladije v luki (ladjostaji) sevastopoljski in so zgubili tudi mesto Sevastopolj, so izvolili mesto Nikolajev z obširno luko za namestnika Sevastopolja, in kar jim je dosihmal Sevastopolj ob černem morji za vojne ladije bil, jim bo, le na bolj varnem kraji in bolj v zavetji, Nikolajev *).

Ker bi od tega bravcem našim, kteri od vojske radi kaj beró, utegnilo mikavno biti, kaj več vediti od Nikolajeva, jim postrežemo s sledečim kratkim opisom.

Nikolajev je majhno mestice, 25 do 30 milj oddaljeno od černega morja, bolj v notrajnem dežele. Tù je sedež admiraljstva in učilnica za tesarstvo vojnih ladij, lepa zbirka ladijnih modêlov, precej bogata knjižica in pa muzej za staríne, najdene v Krimu in ob bregovih Dnjepra. V jerinih (vodnjakih) stojé ladije černega morja in pa take, s kterimi si ne upajo na plan morja. V okolici nikolajevski so razvaline starega mesta Olbie, nekdanje mileziške naselbine.

Ravno tam, kjer se stekate reki Bug in Ingul, stojí Nikolajev — novo mestice z lepimi poslopji, ki pa ima malo lesa in malo vode. V prostornih ulicah, kakor so v novih mestih Rusovskega sploh navadne, stojé cele verste od zunaj prav lepih hiš; al prah in blato sta jim zlo nadležna. Na več krajih pa stojé še le tam pa tam posamne hiše, ktere naznanujejo, da tù bojo še nove ulice kadaj stale. Zunaj 5 do 6000 prebivavcov je v luki še okoli 10.000 delavcov, ki sedaj neprenehoma tešejo ladije.

Za ladije je res malo tako pripravnih luk ali pristranišč, kakor je mesto Nikolajev, ktero stojí tako v zavetji, da od morja ga sovražnik ne more lahko napasti, po Dnjepru pa lahko dobiva, kolikor potrebuje lesa, katrana in konoplja.

V severji med Dnjeprom in Dnjestrom ležeče dežele se nahajajo z gojzdi obraščeni griči; na južni strani pa se razprostira velika ravnina, ktero so vetrovi tako osušili, da je le za spašnike pripravna. Zemlja je navdana solitarja, vendar se dá marsikaj na nji pridelati; še celó vinogradi so tam pa tam, toda vino je čviček.

Še ene nadloge moramo omeniti, ki zadeva te kraje, in ta nadloga so kobilice, ktere se v velicih trumah včasih sèm privlečejo in vse pokončajo. Pozimi je hud mraz tukaj, tako, da gorkomer pade 24 stopinj pod 0, poleti pa je nasproti takošna vročina, da se posušé celó reke. Od Dnjepra do azovškega morja je dežela puščavi podobna.

Kratkočasnice.

— Ko so neki gospodinji pravili, da je zavolj vojske zdaj tudi loj dražji, se zavzame in vpraša: „Kaj se tudi priluči vojskujejo?“

— Neki kerčmar toži popotniku, ki je čez noč v njegovi gostivnici ostal, da je toliko podgan v hiši, da je joj, in ga vpraša, ali mu ne vé nobenega gotovega pomočka zoper ta merčes? „Naredite jim, prijatel, tako rajtingo, kot meni“ — mu odgovorí popotnik — „gotovo jih bote vse do čistega pregnali.

— Ko nekega človeka vprašajo: zakaj da je dal svojo hčer svojemu naj hujemu sovražniku za ženo, odgovorí: „Na to vižo se mislim nad njim naj bolje mašević; ga bo že ona namesto mene pokorila“.

— „Gospod oče“ — pravi neki kmet fajmoštru — „jez sem pri oltarji nekaj vzel“. „Tak pa prinesi nazaj!“ rekó gospod fajmošter. Silo vesel pritira mož ženo nazaj.

— V nekem mestu je pogorelo veliko hiš zato, ker gasivnice niso bile za nič. Na to je župan oklicati dal, da drugibart se imajo gasivnice vselej tri dní pred ognjem poskušati.

— Neki gospodar svarí svojega hlapca, ki se je večkrat vpijanil, in ga prijazno podučuje, da pijančevanje se ne spodobi za poštenega človeka. „Gospod!“ — ma hlapec

---

*) Lego tega kraja naj pogledajo bravci na našem zemljovidu bojišča sedanjega zlo gori pri verhu. Vred.

odgovorí — „to je vse prav in pametno, pa zakaj mi oponašate le zmiraj moje pijančevanje, moje žeje pa nikoli v misel ne vzamete!“

— Neka baba je vkradla v štacuni kos platna. Štacunar ravno domú gredé jo sreča pred štacuno in misleč, da ga je v štacuni kupila, jo prijazno pozdravi: „Srečno mati! pa še drugikrat kaj!“

Novičar iz austrijanskih krajev.

Važne naredbe se bojo storile zdaj za poravnanje deržavnega gospodarstva in pa v pripomoč posestnikom, kteri dnarja na pósodo potrebujejo. C. k. ministerstvo dnarstva je namreč te dní dunajski banki na znanje dalo, da za tistih 155 milijonov goldinarjev, ki jih je austrijanska deržava dunajski banki dolžna, se bo banki dalo toliko deržavnih posestev, da si bo ž njimi, ko jih bo prodala, vès ta dolg poplačala. Deržava je sicer banki zraven teh 155 milijonov, ki bojo na to vižo pobotani, še čez 60 milijonov gold. za zaméno nekdanjih starih bankovcov, za poroštvo novejšega papirnatega dnarja pa 44 milijonov gold. dolžna; toda ta dva dolgova sta že s tem poravnana, da od unega pervega dolga se vsako leto po 3 miijone poplačuje, ta poslednji dolg pa bo v 4 letih s prepisanim deržavnim zajemom poplačan. Ker bo tedaj deržava unih 155 milijonov poplačala s svojimi posestvi, ki jih zamore brez škode oddati, bo na to vižo zlo poravnan deržavni dolg pri banki. Zraven tega je pa c. k. ministerstvo banki še pravico dalo, si napraviti zastavno banko, pri kteri bojo zamogli posestniki zemljiš in hiš z manjšimi stroški kakor dozdaj potrebnega dnarja na pósodo dobiti. Ta zastavna banka bode osnovana s kapitalom od 20 milijonov goldinarji v kovanih srebernih dvajseticah, in v ta namen je dovoljeno banki, da smé 100.000 akcij, akcijo ali delnico po 200 gold., izdati. Verh vsega tega se še pričakujejo druge naredbe, da bo nadavek (ažio) pri srebernem dnarji in cekinih jenjal. V čem bojo pa te naredbe obstale, še ni znano. — Tudi cesarski vradniki bojo vprihodnje kakor cesarski vojaki znamnja žalovanja na uniformah nosili kadar kdo umerje, po kterem cesarska rodovina žaluje. — Učenci pravoslovja po novi učni postavi ne morejo teh šol in predpisanih 16 naukov pred izdelati kakor v 8 pol-letjih, v ktere so omenjeni nauki vversteni. — Sliši se, da prihodnjo spomlad bo spet na Dunaji zbor katoljških škofov iz vsega cesarstva. — Iz Krima še zmiraj nič posebnega novega. 29. dan sept. je bila med konjiki zaveznikov in rusovske armade pri Koughilu ne deleč od Kozlova (Eupatorije) majhna bitka, v kteri so (po francozkem naznanilu) zavezniki Rusom vzeli 6 topov in 250 kónj, 160 vojakov pa vjeli; na strani Francozov sta 2 vojaka padla, 27 jih je bilo pa ranjenih. — Sicer se govorí, da poleg Kozlova bi utegnila kmalo še huda vojska biti. — Sliši se tudi, da Goršakov in Pelissier si pogostoma dopisujeta; kaj pa, nihče ne vé. — Carica rusovska se je s hčerjo in sinovi iz Moskove spet vernila domú v Petrograd. — „Čas“ hoče vediti, da Gorčakov bo vojskovodstva odstavljen in da namesto njega pride ali general Muraviev ali pa Lüders. — Od Menšikova je pripovedoval unidan neki dopis iz Moskove, da je minih postal in se v Moskovo v samostan podal, vès skesan, da je toliko nesreče privlekel čez rusovsko carstvo, — včeraj pa smo brali, da je Menšikov 25. sept. v deržavnih opravilih šel iz Petrograda v Varšavo. — Vojskovodja angležke armade v Krimu, general-lajtnant Simpson, je za pravega generala izvoljen; ker pa so z ravno tistim vladnim pismom trije drugi generali, ki so domá, v čast maršalov povzdignjeni bili, je iz tega očitno, da si Simpson v vojski 8. sept. ni velike hvale pri svoji vladi prislužil in da bo le tako dolgo vojskovodja v Krimu, dokler boljega ne dobé. — Ker ravno od generalov govorimo, naj omenimo Pelissier-a po njegovi osébnosti. Gotovo vsak, ki je od tega prederznega junaka kaj silšal, ne bo skoraj verjel, da je mož že popolnoma siv in tako silno debel, da ne more dolgo jezdariti; postave ni velike in je dobrovoljnega obraza. — 3. dan t. m. je bil v St. Cloudu ministerski zbor, pri kterem je bil tudi cesar Napoleon pričujoč; sliši se, da so pretresali nove predloge za mirno spravo, ktere je austrijanska vlada v Pariz poslala. Ob enem se govorí, da zavezniki ne mislijo Krima obderžati, le vojskine stroške hočejo povernjene imeti. — Španjsko ministerstvo ne bo nikakor dolgo obstalo; O'Donnel je hotel že pred začetkom deržavnega zbora odstopiti, pa Espartero ga ne spustí. — 8. dan sept. je bilo truplo rajnega vladika černogorskega Petra II. slovesno prenešeno v kapelo na goro Lovčen; 50 duhovnov, vsi častniki in čez 2000 Černagorcov je spremilo pegreb; tudi oče rajnega, že 107 let star, je jezdil za trugo, ker peš ni mogel na goro. — V cerkvenih zadevah vedno dobro podučeni časnik „Univers“ terdi, da vse je prazna govorica, kar se govorí in piše od porazumljenja rusovskega cara s papežem, in da tudi to ni res, da je papež osnoval red prečistega spočetja D. Marije. — Nova postava v Parizu veleva, da se ima cena mesa vprihodnje tarifirati in da se k mesu ne smejo kostí za priklado dajati; dana je pa ta postava zatega voljo, ker parižki mesarji so nakupovali tudi druge kostí, da so jih prikladali mesu. — Konec parižke obertniške razstave bo 15. dan prihodnjega mesca. — Ravno smo brali v nekem časniku, da na Španjskem je zoper kolero pelínovec (Wermuthgeist) večkrat čudovito pomagal; v ta namen se pelinovca en del pomeša z dvema deloma vode in odrašen možki ga spije dva mala kozarčka, ženska ali pa otrok pa manj. Tako ima brinjevec verstnika nad pelínovcem.

Misli in žêlja.

(Po Puškin-u.)

Naj hodim že po ul'cah šumnih,
Naj idem v mnogoljudni hram,
Al naj sedim sred družb brezumnih, —
Le lastnim mislim se rad vdam.

In pravim: „Kak bežijo leta!
Ah, kolikor je tukej nas,
Vsi gremo v večni dom Očeta;
In mnogim že odbija čas“.

Naj vidim kje dob starodavni,
Že mislim: „patriarh lesóv!
Preživel boš moj vek težavni,
Kot si preživel vek dedóv“.

Kdar ljubo detešce milujem,
„Oj dete zdravstvuj!“ — mislim koj —
„Življenja mesto ti spraznujem;
Moj čas je stléti, — cvesti tvoj“.

In slednji dan, in slednje léto
Sim vajen misel razmišljáť,
Kak svojo smert bi razodéto
Zmed njih si mogel izčisláť?

In kje me našla smertna sila
Bo: v boji, v ptujim, al v vodah?
In al bo domačija mila
Sprejela kdaj moj hladni prah?

Vém, ravnotero je, naj stlije
Brezčútno truplo tù al tam;
Pa vendar v sercu želja klije:
Domá se vleči k mertvecam;

In de kraj groboviga vhoda
Življenje mlado mi igrá;
De ravnodušna me priroda
S cvetenjem svojim osipljá.

Rodoljub Ledinski.

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik.